

Mythische Stenen

Deel 14: Schotland

Mythische Stenen

Deel 14: Schotland

Hendrik Gommer

www.MythischeStenen.nl / www.MythicalStones.eu / www.hunebed.eu

Uitgegeven door: Mythical Stones

Omslag ontwerp: Hendrik Gommer

Foto's, zie lijst achterin met uitzonderingen: Hendrik Gommer

Editor: Sipke van der Zee

Druk: Gigaprint

Trefwoorden: megalieten, hunebedden, dolmen, steentijd, Schotland, Orkney, Heybriden, Shetland, Edinburgh, Maeshowe, Tomb of the Eagles, Ring of Brodgar, Skara Brae, Callanish, camper, reizen, reisgids

NUR: 508, 512

ISBN / EAN: 978-90-832820-2-2

Afbeelding cover: Callanish I, Isle of Lewis

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in readers en andere compilatiewerken, dient men zich tot de uitgever te wenden.

© 2023 Hendrik Gommer. Alle rechten voorbehouden. Overname in overleg. Citeren met bronvermelding. Afbeeldingen vallen voor zover bekend onder de Creative Commons licentie.

Schotland wordt door buitenstaanders vaak gezien als de noordelijkste provincie van Groot-Brittannië. Als je het land eenmaal bezocht hebt, weet je dat niets minder waar is. Schotland onderscheidt zich in meerdere opzichten van Engeland en Wales. Camperaars merken het meteen doordat ze in Schotland in principe op iedere parkeerplaats mogen overnachten. De beruchte smalle weggetjes met muurtjes aan weerszijden ontbreken hier praktisch overal. Toeristen zien het door de uitgestrekte bergketens en talloze eilanden die alleen met een veerpont bereikt kunnen worden. Geen wonder dat veel Schotten nog steeds naar onafhankelijkheid streven. Wat heb je op een eiland als Eday te maken met de regering in het verre zuiden?

Maar voor ons is vooral van belang dat de megalietencultuur hier duidelijk andere uitingen heeft. Sterker, de grote steencirkels zijn op Orkney en de Hebriden ontstaan. Stonehenge vond zijn oorsprong in Schotland. En wat te denken van de grafkamers van droogmetselwerk op Orkney, die uniek zijn in Europa? Hier ontstond rond 3500 v. Chr. zonder twijfel een bijzondere subcultuur van het megalitisme.

Stap voor stap probeer ik de mysteries achter de prehistorische steenformaties te ontrafelen en als in een detective nodig ik de reiziger uit mee te denken. Reis met ons mee op onze speurtocht naar wie de bouwers van die megalithische monumenten waren, welke middelen ze gebruikten en wat hun motieven waren. Elke reis bestaat uit een aantal dagtochten die wij maakten met de camper. De vindplaatsen van de megalieten zijn in een zwart omlijnd kader aangegeven. Beschrijvingen van de megalieten zijn schuingedrukt en zijn snel te vinden aan de hand van de gele blokjes aan de zijkant van de pagina. Beschouwingen over de betekenis en functie van de grote stenen staan in een oranje kader. De gewone tekst bevat ons ontdekkingsreisverhaal. Er zijn enkele 3D-foto's opgenomen. Deze zijn te herkennen aan het brilletje. Een 3D-bril met een rood en een blauw glas, en enige oefening met de ogen, is nodig om de diepte te kunnen zien.

Voor de ontdekkingsreis door Schotland is een gps slechts zelden noodzakelijk. De monumenten die maar enigszins de moeite waard zijn, zijn over het algemeen voorzien van goede bewegwijzering en nette toegangspaden. Daarnaast zijn ze veelal goed aangegeven op Google Maps. Ook daarin verschilt Schotland van Engeland, Wales en Ierland. Achterin zijn de belangrijkste coördinaten genoemd. De aanwijzingen in dit boek geven ook het nodige houvast.

Onze reiservaringen zijn aangevuld met kennis uit wetenschappelijke publicaties. Hier en daar probeer ik een samenhangend verhaal te maken over de achtergronden van de hunebedden. Hoewel ieder deel los gelezen kan worden, is het helaas ondoenlijk om alle informatie uit deel 1 t/m 13 samen te vatten. Meer informatie over megalieten dus ook in de vorige en volgende delen.

De megalietenconstructies hebben we sterren (***) gegeven. Een *****site wil zeggen dat het echt de moeite waard is. Een *site kan men beter links laten liggen, omdat die moeilijk te bereiken is, of gewoon omdat er weinig te zien is. Alle sites in Schotland bezoeken vergt heel veel tijd, al was het maar omdat ieder eiland wel enkele telt.

De in dit deel beschreven reis had een afstand van ongeveer 3500 kilometer vanaf de haven in Newcastle. De duur was ruim drie weken. Echte camperplaatsen kent men in Schotland nauwelijks, maar je mag op de meeste parkeerplaatsen overnachten. Van die regel maakten wij dankbaar gebruik door op parkeerplaatsen bij hunebedden te blijven staan tot de volgende morgen. Al met al waren we met twee personen 750 euro p.p. kwijt, inclusief de hoge brandstofkosten, entreegelden, ferries, en overnachtingskosten, exclusief eventuele camperhuur, souvenirs en voedsel.

Schotland is een uniek land, niet alleen vanwege de eigen, bijzondere megalitische monumenten. Het kent een eilandcultuur, die sterk beïnvloed is door de Engelse cultuur. Er wordt nog Schots Gaelic gesproken, maar Engels met het bekende Schotse accent is de voertaal. Het meest kenmerkend is misschien wel dat Schotland van oudsher werd verdeeld in diverse clans. De Highland Games zijn uitingen van vooral kracht, waarbij de clans op sportieve wijze met elkaar strijden. Opmerkelijk is dat de machomannen juist rokken, de beroemde kilts dragen. Orkney onderscheidt zich daarvan. De noordelijke eilanden kennen geen clans en hier spreekt men geen Gaelic. Hier was men van oudsher gericht op Noorwegen en sprak men eerder Norse.

Het belangrijkste nadeel van Schotland is dat je het alleen via Engeland kunt bereiken. Dat is er sinds de Brexit niet gemakkelijker op geworden. Zie daarvoor het laatste hoofdstuk.

Om de reiziger scherp te houden hier alvast een onderzoeksvraag. Op welk eiland ligt dit monument?

Unstan, the Mainland, Orkney

Dag 1: Oost-Engeland

Dag 1

We nemen het veer van IJmuiden naar Newcastle. Het scheelt honderden kilometers rijden ten opzichte van een overtocht via Dover. Niet dat we uitgerust aankomen. De wanden van de hutten zijn dun en de twee mannen in de hut naast ons halen het in hun hoofd om 's morgens om 5 uur luidkeels moppen aan elkaar te vertellen, in het Duits. Voor ons is dat meteen ook het einde van de nacht. Ik zoek mijn toevlucht tot het dek, waar ik bij de ochtendzon en het brommen van de scheepsmotoren kan wennen aan de te vroeg begonnen dag.

Opmerkelijk is dat er langs de hele oostkust van Engeland geen hunebed te vinden is, met uitzondering van de Medway Megaliths (zie Deel 12). Wel liggen er tientallen houten cirkels en steencirkels, zij het over het algemeen in slechte staat. Van de houten cirkels is natuurlijk niets meer over. De meeste steencirkels stammen uit de bronstijd. Het is overigens wel zeker dat de oostkust bewoond was tijdens de steentijd, er werden alleen geen hunebedden gebouwd. In Grimes Graves bij Ipswich is zelfs een neolithische vuursteenmijn gevonden.

Burton Agnes

Dag 1

In 2015 werd in Burton Agnes, 50 kilometer boven Hull, in een graf van drie kinderen een bijzondere pot van kalk gevonden. Het oudste kind omhelsde de twee jongere kinderen. De pot lag bij het hoofd van het oudste kind. De pot was voorzien van concentrische cirkels, zoals je ze vaker zag rond 3000 v. Chr. Verder zaten er drie kleine gaten in. In het graf lagen ook een bal van kalk en een haarpin. De laatste van het type dat ook in Stonehenge gevonden is. Vooral de motieven op de pot doen – gezien de gelijkenis – vermoeden dat er contacten waren met de bouwers van Stonehenge, West-Schotland, Orkney en Ierland.

Scarborough

Net onder Scarborough, bij Folkton, werden al eerder enkele van hetzelfde type drums gevonden, eveneens in het graf van een kind.

Dag 1

Nog iets verder noordelijk – boven Scarborough – ligt Harwood Dale, een steencirkel uit de bronstijd, waar cups op enkele van de stenen gevonden zijn.

Harwood Dale

Ook in Yorkshire ligt Blakey Topping, een grote kunstmatige heuvel die verwantschap vertoont met Silbury Hill (Deel 12).

Blakey Topping

Penrith

Dag 1

Boven Edinburgh liggen steencirkels van betere kwaliteit. Later meer daarover, nu eerst richting westen naar Dumfries waar onze rondreis begint. Zo pakken we de reis weer op, waar we in Deel 12 geëindigd waren, aan de westkust.

Om 9.15 uur Engelse tijd meert het schip aan, maar dan duurt het nog ruim een uur voordat we van boord mogen. Ook hier worden de gevolgen van de Brexit gevoeld. De controles zijn uitermate secuur. Alle deuren van de camper worden geopend, zelfs ons toilet wordt gecontroleerd. Het paspoort wordt gescand. En dat bij iedere auto die van de boot afrijdt. Tien jaar geleden, toen we ook naar Schotland gingen, was dat anders. Binnen een half uur was iedereen van boord.

Van Newcastle rijden we richting Dumfries. We maken een kleine omweg via Little Salkeld.

Long Meg and her Daughters

Long Meg and her Daughters**** is een steencirkel van ongeveer 100 meter in doorsnede en bestaat uit ruim 59 stenen. Long Meg is 3,5 meter hoog en staat net buiten de steencirkel. Er zijn een concentrische cirkel, een cup-ring teken en een spiraal op de menhir aangebracht. Aan de noordkant wordt de ring geraakt door een enorme aarden ringwal die alleen met hulp van luchtfotografie kon worden ontdekt. Het lijkt wel of beide ringen weergegeven zijn op de steen. De aarden wal is gedateerd in het vroege neolithicum, de steencirkel in het late neolithicum.

Long Meg